

**СТВОРЕННЯ ОРІЄНТОВАНОГО НА ЧИТАЧА СЕРЕДОВИЩА У ДЕРЖАВНОМУ
ЗАКЛАДІ «ЦЕНТРАЛЬНА ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ТЕХНІЧНА БІБЛІОТЕКА ГІРНИЧО-
МЕТАЛУРГІЙНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ»**

Ірина Перепелиця

ДЗ «ЦДНТБ ГМК України»

В статті розглянуто інноваційні форми роботи для розвитку та промоції сучасної бібліотеки.

Ключові слова: сучасна бібліотека, медіапростір, інноваційні форми роботи.

Зміни культурного статусу бібліотеки в сучасний період, що характеризується зростаючим поширенням інформації за допомогою Інтернету, обумовлює становлення принципово нових форм комунікації в системі «Читач-Бібліотека». Ці прогресивні зміни виражаються в осмисленні нових можливих підходів до обслуговування відвідувачів бібліотек. Глобалізація усіх сфер суспільної діяльності та техногенна революція в сфері комунікацій дозволила трансформуватися сучасній бібліотеці. Основними формами роботи такої бібліотеки виступають вже не функції накопичення і збереження, а всілякі заходи, що сприяють успішній соціалізації читачів, їх орієнтації в сучасному світі.

Мережа науково-технічних бібліотек в Україні нараховує 109 бібліотек. Одним з 3-х методичних центрів є ДЗ «ЦДНТБ ГМК України». Бібліотека – координаційний та методичний центр для науково-технічних бібліотек гірничо-металургійної галузі України.

Враховуючи те, що ДЗ «ЦДНТБ ГМК України» на сьогодні є важливим інформаційним центром нашого регіону, головним завданням є не тільки забезпечення вільного доступу до книжкових та електронних документів, але й створення комфортних умов для відвідувачів, сприяння розвитку регіону, популяризації його технічних та промислових об'єктів. Найголовніше для бібліотекарів – здолати свою інертність, налаштуватися і з гарним настроєм робити те, що задумано.

У сучасних умовах діяльність бібліотек спрямована на вироблення стратегічних планів розвитку, націлених на підвищення якості обслуговування та залучення користувачів (читачів, відвідувачів і інтернет-користувачів),

розширення спектру надаваних інформаційних продуктів і послуг, модернізацію традиційних форм і методів роботи, оптимізацію основних технологічних процесів, які сприяють максимально повному задоволенню їх інформаційних потреб. Залучення користувачів - найважливіший фактор життєздатності, успішності і стійкості розвитку бібліотеки.

Бібліотечно-інформаційне обслуговування в усі часи було направлено на створення умов для максимально повного задоволення інформаційних потреб користувачів, що передбачає вивчення їх пошукової поведінки, впровадження нових форм, методів, лінгвістичних, технічних, програмних та інших засобів, що поліпшують якість надаваних ресурсів і послуг. Важливе значення завжди надавалося індивідуалізації взаємин бібліотеки і конкретного користувача, що реалізується як при виконанні разових запитів читачів, так і в роботі з постійно діючими запитами в рамках розвитку форм диференційованого бібліографічного інформування з обов'язковим зворотним зв'язком, що дозволяє уточнювати уявлення про потреби абонентів.

В бібліотеці відкрито безкоштовний доступ до бази даних Web of Science Core Collection. Окрім Web of Science Core Collection на платформі знаходиться ряд інших баз даних для наукових досліджень і регіональні індекси наукового цитування.

Щонеділі з різних джерел готуються дайджест випуски «Динаміка виробництва ГМК України» та надсилаються для ознайомлення зацікавленим користувачам, та фахівцям підприємств галузі.

Готуються тематичні добірки «Гаряча лінія», що містять дайджест-інформацію найактуальніших статей із друкованих видань (металургійних та суміжних галузей) з анотованим бібліографічним переліком згідно з тематикою випуску, які вже довгі роки користуються великим попитом серед фахівців виробництва, починаючи від рядових працівників до керівного складу на підприємствах. За рік підготували 114 збірників з різних напрямів металургії.

Бібліотека працює спільно з вишами міста, укладені договори щодо проходження практики з технічного перекладу студентами, вони не тільки знайомляться з фондами, а й набувають досвіду з питань перекладу у висококваліфікованих фахівців. Надається доступ до бібліотеки німецької літератури Гете-Інституту, яку можна замовити на абонемент або почитати онлайн.

Використання в роботі 3D-принтера - це один із сучасних методів інноваційних розробок. У більшості випадків потрібно протестувати новий механізм в зборі, але виготовити окремі компоненти в одному екземплярі занадто довго, дорого і дуже проблематично. На допомогу приходять 3D принтери з різним ступенем деталізації моделей. Цю послугу можна отримати в бібліотеці.

Отже, у бібліотеці надаються безкоштовно такі послуги:

- курси комп'ютерної грамотності (допомога користувачам здобути або покращити навички роботи з необхідними програмами та Інтернетом). Інформаційні ресурси Інтернет допомагають не тільки зорієнтувати користувачів у морі інформації, але й пояснити їм правила поведінки в мережі, застерегти від небезпеки, якою наповнений Інтернет, прищепити навички віртуальної етики;
- нова послуга щодо створення Інтернет-місць у бібліотеці для підготовки до занять, виконання творчих проєктів, доступ до електронних бібліотек та архівів, зона Wi-Fi для роботи з власними мобільними пристроями;
- зв'язок із рідними та друзями по скайпу з різних населених пунктів із-за кордону та можливість ділитися фото, музикою, відео з друзями у соціальних мережах;
- послуга з отримання правової консультації, зокрема з питань пенсії, соціального захисту, трудової міграції;
- послуга на допомогу користувачам знайти лікаря, адресу, години прийому, порядок запису, запис на прийом, відгуки про роботу лікаря;
- послуга задля розвитку бізнесу через Інтернет/вигідно продати продукцію або створену своїми руками/ або купити через Інтернет саме те, що тобі потрібно, і що недоступне у магазинах міста чи села;
- послуги з працевлаштування (знайти оголошення про вакансії, навчитися грамотно складати резюме, подавати свою кандидатуру та проходити співбесіду).

Головна мета усіх новацій, які впроваджуються в нашій бібліотеці - це ефективне, якісне та комфортне обслуговування користувачів. Сучасне обслуговування читачів за допомогою інформаційних технологій суттєво відрізняється від традиційного: користувачу стають доступні світові інформаційні ресурси, створюються індивідуальні умови використання інформації, кожен реальний читач бажає стати віртуальним, характерною особливістю якого є висока інформаційна культура. Ми розуміємо, що сьогодні центр уваги переноситься з кількісних показників на якісні, як головні критерії оцінювання роботи бібліотеки: це й етика взаємовідносин бібліотекаря і читача, справді високий професіоналізм бібліотекаря, повнота й оперативність задоволення читацьких запитів, розширення додаткових бібліотечних послуг з метою забезпечення комфортного обслуговування.

Найбільш перспективним способом інформаційного забезпечення науки і освіти є використання електронних бібліотек. Сучасні бібліотеки - це не тільки сховища паперових документів, а й власники змішаних - традиційних і нових електронних ресурсів. Проте, на відміну від традиційних фондів, які створюються повільніше, електронні ресурси створюються значно швидше. Електронна

бібліотека - це ресурс, де користувач знаходить не тільки те, що складає фонд даного сховища, але й має змогу миттєво отримати будь-яку інформацію із будь-якої бібліотеки світу; це інформаційна система, яка надійно накопичує, зберігає та ефективно використовує різні колекції електронних документів, які доступні для користувача у зручному виді через глобальні мережі передачі даних.

Програмний продукт ДЗ «ЦДНТБ ГМК України» АРМ «Автоматизоване місто бібліотекаря» (авторське право 2007р) що стабільно впроваджується в бібліотеках галузі та інших відомств, дозволяє збільшити мережу електронного обслуговування галузі і регіону та розширити зв'язок між бібліотеками різних систем і відомств.

В рамках своєї програми з ревіталізації громадських просторів громадська організація «Творче місто» створила розпис на стінах бібліотеки. Вибір цього місця був не випадковий, адже Дніпро є центром, де зосереджено основне металургійне та гірничо-збагачувальне виробництво в Україні, «містом космосу та сталі», а сама бібліотека є найбільшою спеціалізованою бібліотекою України. Ескіз до розпису було розроблено дніпровським архітектором Олексієм Козолупом у співавторстві з Марією Козолуп. Задум картини полягає у поєднанні мистецтва та нестримної динаміки індустріальної епохи. Ця епоха дала світові чимало видатних художників, що не тільки збагатили світову культуру, але й започаткували нові напрями в мистецтві. Зокрема Василь Кандінський, батько абстракціонізму та відомий модерніст, чиї роботи слугували натхненням при створенні розпису. Картина-діптіх, що займає дві стіни читального залу бібліотеки, сповнена енергії та символізує собою нестримність прогресу. В основі картини лежать образи початку ХХ сторіччя – золотих років індустріалізації. Відтак мурал створює певну атмосферу та підкреслює унікальність місця

У бібліотеці створюються ролики, буклети, календарі та інша рекламна продукція.

Проходять фотосесії, які в свою чергу рекламують бібліотеку та її послуги.

Проводяться Лібмоби. В основі акції - блиц-опитування жителів населеного пункту про дорогу в бібліотеку. Хто знає дорогу до бібліотеки, отримує смайлик. А хто не знає - календарик з адресою бібліотеки і контактною інформацією. Весела акція-гра безсумнівно підвищує імідж Бібліотеки.

Діяльність ДЗ «ЦДНТБ ГМК України» відображена на сторінках Instagram ([library_foto](#)), Facebook ([cgntbgmk_ukrainy](#))/

Чим частіше людина буде бачити в інтернеті інформацію про діяльність бібліотек, чим цікавіше і актуальніше вона буде, тим більша ймовірність того, що вона стане користувачем бібліотеки, або хоча б передплатником в блогах чи в соціальних медіа. Неодмінна умова цього - наповнення сайту бібліотеки, блогу і сторінки в соціальних мережах захоплюючим контентом, що містить дослідницькі статті, посилання на інші ресурси, вікторини, конкурси, відео- і

фотоматеріали. Все це є потужним інструментом залучення користувачів до бібліотеки, підвищення її іміджу, просування читання.

Завдання бібліотеки полягає в тому, щоб людина не просто блукала по Інтернеті, а якомога частіше відвідувала саме бібліотечні представництва в мережі, черпала на цих сторінках корисну, цікаву, достовірну інформацію, включалася в діалоги з бібліотекарями, постійними користувачами і випадковими відвідувачами, залишаючи коментарі до постів, висловлюючи свої судження з різних питань. Чим активніше ми будемо рекламувати мережеву діяльність бібліотеки в процесі реального спілкування з читачем, тим вище буде мотивація відвідувати бібліотечні мережеві ресурси. А чим частіше користувач бачитиме цікаву інформацію про фонди бібліотеки, конкурси, презентації та інші заходи, тим більша ймовірність того, що у нього з'явиться бажання знову відвідати бібліотеку.

І як висновок, сьогодні бібліотекам, щоб залишатися цікавими, привабливими і потрібними користувачам, необхідно йти в ногу з часом, не забувати про традиційне, обов'язково оновлювати звичні форми роботи та орієнтуватися на нового користувача. Справити враження на сучасного користувача, зробити його відвідування бібліотеки яскравою подією – це найважливіше наше завдання.

Які кроки робити бібліотекарям, щоб бібліотека – традиційна або електронна – була затребувана суспільством, стала місцем перебування молоді і старшого покоління, філософів і культурологів, дослідників природи і техніків? Що в бібліотеці є пріоритетним для майбутнього: швидкість обслуговування? повнота ресурсів? милий домашній бібліотекар? досвідчений інтелектуальний аналітик? гарний інтер'єр з можливістю розкріпачення? затишне місце спілкування? Вирішити це потрібно зараз «всім миром», тому що бібліотека – місце, яке формує потенціал нації, майбутнє наших дітей; і хто є в бібліотеці сьогодні, завтра буде вирішувати наше майбутнє.

Література

1. Гушул Ю. В. Современная библиотека как проектируемое социокультурное пространство (постановка проблемы) / Ю. В. Гушул, И. А. Коженкин, К. Б. Лаврова // Вестник ЧГАКИ. – 2013. – №1 (33). – С. 79-86.

2. Маркова Т. Б. Полифункциональная библиотека в современном обществе // <http://anthropology.ru/ru/text/markova-tb/polifunkcionalnaya-biblioteka-v-sovremennom-obshchestve>.

**СОЗДАНИЕ СРЕДЫ, ОРИЕНТИРОВАННОЙ НА ЧИТАТЕЛЯ, В
ГОСУДАРСТВЕННОМ УЧРЕЖДЕНИИ «ЦЕНТРАЛЬНАЯ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКАЯ
БИБЛИОТЕКА ГОРНО-МЕТАЛЛУРГИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА УКРАИНЫ»
ГУ «ЦГНТБ ГМК Украины»**

Ирина Перепелица

В статье рассмотрены инновационные формы работы для развития и продвижения современной библиотеки.

Ключевые слова: современная библиотека, медиа-пространство, инновационные формы работы.

**CREATION OF THE MEDIUM, ORIENTED ON READER AT THE STATE INSTITUTION
«CENTRAL SCIENTIFIC AND TECHNICAL LIBRARY OF THE MINING AND
METALLURGICAL COMPLEX OF UKRAINE»
SI «CSTL MMC of UKRAINE»**

Irina Perepelitsa

The article presents the innovative forms of work for development and promotion of the modern library.

Key words: modern library, media space, innovative forms of work.